

“İnşaatta durgunluk iki yıl daha sürecek”

Türk müteahhitlerin yüksek rekabet gücüne sahip olduğu bilgisini veren Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) Başkanı M. Erdal Eren, sektörlerinde önümüzdeki 2 yılda ciddi bir durgunluk dönemi olacağını söyledi. Küresel krizin ve bir önceki yıla kıyasla reel olarak yüzde 3.9 oranında azalmış olan kamu yatırım ödeneklerinin de bu durumda etkili olduğunu ifade eden Eren, sorularımızı şöyle yanıtladı:

□ İnşaat sektörünü değerlendirir misiniz?

EREN: İnşaat sektörünün GSYİH içerisindeki payı 1990'da yüzde 6.91'e kadar yükselmiş, 2007 yılında ise yüzde 5.02 olmuştur. Sektörün geçtiğimiz yıl yarattığı doğrudan istihdam ise 1 milyon 220 bin ki-

şidir. Türk inşaat sektöründe inovasyon ve AR-GE yatırımları ile teknolojik düzeyin sektör geneli itibarıyla ele alındığında yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Diğer taraftan uluslararası rekabette öne çıkan ve dünyanın en büyükleri arasına girmeyi başarmış olan büyük ölçekli inşaat firmalarının her 3 alanı da önemsedik-

leri, gerekli yatırımları gittikçe artan biçimde yaptıkları ve teknolojik düzey itibarıyla rakiplerinden geri kalmadıkları da bir gerçektir.

□ Sektörün yurtiçi ve yurtdışı müteahhitlik çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

EREN: Sektörün GSYİH'daki doğrudan payı 10 yıl öncesine göre düşüş göstererek 2004 yılında yüzde 3.9'a kadar gerileyen inşaat sektörü, yurtiçinde 2004'ten itibaren canlanmış; 2004, 2005 ve 2006 yıllarında sırasıyla yüzde 4.7, yüzde 21.5, yüzde 19.4 oranlarında büyüme kaydetmiştir. Altyapı ve sanayi yatırımlarından değil, dünyadaki likidite bolluğunun ve enflasyon-kurfaiz üçlüsünün uygun iklimi yaratmasının da katkılarıyla, konut sektöründen kaynaklanan bu büyümenin altyapı alanında faali-

yet gösteren büyük müteahhitlik firmalarına pek yararı olmamıştır.

Yurtiçi inşaat faaliyetinde 2004'ten itibaren gözlenen canlılık 2007 yılının başından itibaren ciddi biçimde hız kesmiştir. Mevcut durumda küresel krizin ve bir önceki yıla kıyasla reel olarak yüzde 3.9 oranında azalmış olan kamu yatırım ödeneklerinin de etkisiyle artan ve önümüzdeki 2 yıl içerisinde devam edeceği izlenimi veren ciddi bir durgunluk dönemi yaşanmaktadır. Türk müteahhitlerince çeşitli ülkelerde üstlenilen işlerin 2002'de 1.7 milyar dolar olan toplam tutarı 5 yılda 12 kattan fazla bir artışla 2007'de 19.5 milyar dolara ulaşmıştır. Son 37 yıllık sürede yurtdışında üstlenilen toplam iş tutarı ise 105 milyar dolara yaklaşmıştır. İnşaat sektörünün uluslararası düzeyde tanınmış yayınlarından "Engineering News Record" (ENR) dergisi tarafından her yıl bir önceki yıldaki yurtdışı müteahhitlik geliri esas alınarak belirlenen "Dünyanın En Büyük 225 Müteahhiti" arasında 2005'te 14 Türk firması yer almışken, bu sayı 2006'da 20'ye, 2007'de 22'ye yükselmiştir. Bu sayı itibarıyla Türkiye ABD ve Çin'den sonra üçüncü konumundadır.

"KAMU- ÖZEL İŞBİRLİĞİNE DAYALI YATIRIM MODELİ ARTIRILMALI"

□ Türk müteahhitlerin tercih edilmesinde temel faktörler nelerdir?

EREN: Petrol ihraç eden ülkelerdeki yatırımların artması, kamu ihale sisteminde

varlığını sürdüren aşırı düşük teklif sorununun nitelikli firmalarımızın iç pazardan dışlanmalarına ve yabancı ülkelere yönelmelerine neden olması gibi faktörler yurtdışı müteahhitlikte kaydedilen hızlı gelişmede elbette etkili olmuştur. Ancak şurası muhakkak ki en temel başarı faktörü müteahhitlerimizin yüksek rekabet gücüdür. Türk müteahhitlerin rekabet gücünün temelinde; uluslararası standartlardaki hizmeti rakiplerden daha uygun fiyatlarla sunmak, risk alma kapasitesi, dinamizm, üretim kalitesi, proje yönetim becerisi, teknolojik yenilik, sözleşme hükümlerine bağlılık, Türkiye'nin coğrafi konumundan kaynaklanan lojistik avantajlar ve çevre ülkelerdeki iş ortamlarına aşinalık bulunmaktadır. Bugün geldiğimiz noktada, yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinin yüzde 90'ını gerçekleştiren Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB), Rusya, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Orta Asya ve Balkanlar'da önemli pazar paylarına sahip olmakla ün yapmışlardır. Yüksek müşteri tatmini, güvenilir iş ortakları almaları, yerel iş çevrelerine olan aşinalıkları, her tür ve kategoriden çok çeşitli projeleri gerçekleştirmekteki başarıları, kaliteli Türk işgücünü ve inşaat malzemesi kullanmaları bir yandan mevcut pazarlarda daha güçlü konumlara gelmelerini sağlamakta, diğer yandan yeni pazarlara doğru yollarını açmaktadır. Türk müteahhitler son yıllarda eskiden sadece müteahhitlik yaptıkları ülkelere yatırımcı ve işletmeçi olarak da gitmeye başlamış olmalarını

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı M. Erdal Eren, inşaat sektörünün önümüzdeki 2 yıl daha ciddi bir durgunluk dönemi geçireceğini öngördüklerini söyledi.

ÖNERİ VE BEKLENTİLER

- Mali yapıyı şirket evliliklerine de yönlendirerek güçlendirmek
- Şeffaf bilanço yapmak ve uluslararası düzeyde kabul görmüş yabancı mali müşavirlik şirketlerinden "auditing" hizmeti almak
- Ortak akli seferber ederek özellikle yurtdışında işbirliği yerine kıran kırana rekabet etmek, zarar edecek fiyatlarla iş almak ve o ülkelere sermaye ihracı yapmak hastalığına çare bulmak
- İnşaat sektörünün en az yüzde 10 oranında büyümesine çaba göstermek
- Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde üstlenilen yıllık iş tutarının 2008'de 25 milyar dolara ulaşmasına çalışılması
- Pazar ve ürün çeşitlenmesine devam edilmesi
- Libya ve diğer Afrika ülkelerine yönelişin hızlanması, Ortadoğu, Rusya ve Avrasya bölgelerinde pazar liderliğinin devam etmesi
- Türk müteahhitlik firmalarının belirli proje türlerinde dünya markalığına yönelişlerinin sürmesi
- Büyük ölçekli yabancı inşaat firmaları ile "joint-venture" türündeki işbirliklerinin çoğaltılması.

son derecede olumlu karşıyorum.

Öte yandan sanayi ve altyapı yatırımlarını yurtdışında da arttırmak için özel sektörü teşvik edici önlemlerin belirli stratejik planlar çerçevesinde uygulamaya konulmasını da çok önemsiyorum. Aynı derecede önemli ve acil olmak üzere kamunun altyapı yatırımlarına ayırabildiği yatırım ödeneklerindeki yetersizliğe çözüm olmak üzere "PPP" olarak bilinen ve dünyada çok yaygın bir biçimde uygulanan kamu-özel sektör işbirliğine dayalı yatırım modellerinin ülkemizde de yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyorum.

"YÜZDE 10 BÜYÜME HEDEFİNE ULAŞILMALI"

□ Müteahhitleri gelecekte neler bekliyor?

EREN: Son 5 yıllık dönemde uluslararası ekonomik konjonktür, Türkiye'nin ekonomik performansına önemli katkılar sağlamıştır. Uluslararası finans piyasalarındaki likidite bolluğu, yüksek faiz düşük kur politikasının etkisiyle artan sıcak paranın yüksek cari açığın finansmanında kullanılması ekonomik istikrarın devamında, büyüme performansının belirli bir seviyede sürdürülmesinde ve kronikleşen işsizlik sorunlarının hafifletilmesinde önemli rol oynamıştır. İçin-

de bulunduğumuz aşamada ise bahar havası sona ermiştir. Dünya ekonomisinde en iyimser tahminlerle 2009 sonuna kadar sürmesi beklenen bir krize girilmiştir. Bunun yaratacağı talep daralması ABD'den Avrupa ve Asya'ya uzanan bir coğrafyadaki tüm ülkeleri etkilemektedir. Petrol fiyatları varil başına 150 dolar civarında seyretmekte, girdi maliyetleri tüm sektörlerde yükselmektedir.

Yurtdışında siyasi yönden de istikrarsız ve gergin bir ortama girilmiş, bu durumun ekonomi üzerinde ilave yükler yaratması endişesi artmıştır. Türk inşaat sektöründe yatırım azlığı ve talep duraklaması sorunlarına demir-çelik ve akaryakıt fiyatlarındaki yüksek artışlar eklenmiştir. Bu şartlar altında her açıdan çok zor bir döneme girilmiş olduğumuz açıktır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen, önümüzdeki dönemde inşaat sektörünün en az yüzde 10 oranında büyümesinin, uğrunda çaba gösterilmesi gereken önemli bir hedef olduğuna inanıyoruz. Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde üstlenilen yıllık iş tutarının 2008'de 25 milyar dolara ulaşmasını, pazar ve ürün çeşitlenmesinin devam etmesini, Libya ve diğer Afrika ülkelerine yönelişin hızlanmasını, Ortadoğu, Rusya ve Avrasya bölgelerinde pazar liderliğinin devam etmesini, Türk müteahhitlik firmalarının belirli proje türlerinde dünya markalığına yönelişlerinin sürmesini ve büyük ölçekli yabancı inşaat firmaları ile "joint-venture" türündeki işbirliklerinin çoğaltmasını bekliyoruz.

yımızı sınırlayan sorunlara çözüm üretmeye devam edeceğiz. Diğer taraftan firmalar olarak yoğun rekabet ortamını dikkate alarak ve geleceği görerek adım atmamız gerektiğine inanıyorum. Sektörde faaliyet göstermeye niyetlenmekten, hangi alanda üretim yapılacağına, karşımızda hangi rakipleri bulacağımıza, ihaleye teklif vermeye ve yurtdışına açılıp açılmamaya kadar uzanan her türlü kararda çok hesaplı davranmak gerektiğine inanıyorum. Pazarda fırsatlar elbette vardır. Ancak çok ciddi tehditler de vardır.

İnşaat firmaları olarak yapmamız gerekenlerden birincisi; mali yapıyı gereğince şirket evliliklerine de yönelerek güçlendirmektir. İkincisi; şeffaf bilanço yapmak ve uluslararası düzeyde kabul görmüş yabancı mali müşavirlik şirketlerinden "auditing" hizmeti almaktır. İç pazarın uluslararası rekabete açılmışlığını ve bankalarımızdaki yüksek yabancı sermaye oranını dikkate aldığımızda bu alışkanlığı şimdiden edinmek sadece yurtdışında değil, yurtdışında faaliyet gösteren firmalar için de gerekli hale gelmiştir. Ortak aklımızı seferber ederek hep birlikte yapmamız gereken ise, özellikle yurtdışında, birbirimizle işbirliği yerine kıran kırana rekabet etmek, zarar edecek fiyatlarla iş almak ve o ülkelere sermaye ihracı yapmak hastalığına çare bulmaktır. Türk inşaat sektörü mensupları olarak zafiyetlerimize çare ürettiğimiz, güçlü yönlerimizi yaşatıp pazardaki fırsatlarla buluşturabildiğimiz ve tehditlere karşı gerekli önlemleri zamanında aldığımız takdirde başarılarımızın artarak devam edeceğine inanıyorum.

BÜYÜME 2007'DE HIZ KESTİ

Yıl	Büyüme (yüzde)
2004	4.7
2005	21.5
2006	19.4
2007	5

22 TÜRK FİRMASI DÜNYANIN EN BÜYÜK 225 MÜTEAHHİTİ ARASINDA (*)

Yıl	Sayı
2005	14
2006	20
2007	22

* Uluslararası Engineering News Record (ENR) dergisi tarafından her yıl bir önceki yıl önceki müteahhitlik geliri esas alınarak belirleniyor. Türkiye, 2007'de ABD ve Çin'den sonra üçüncü oldu.

"ŞİRKET EVLİLİKLERİNE YÖNELİMLİ"

□ Bu değerlendirmeleriniz kapsamında önerileriniz nedir?

EREN: TMB olarak siyasi ve ekonomik istikrarsızlık, kaynak kıtlığı ve yatırım ortamının elverişsizliği başta olmak üzere sektörümüzün büyüme dinamiklerini olumsuz etkileyen faktörlere dikkat çekmeye ve beraberinde, hem iç, hem de dış pazardaki, pa-

**TÜRKİYE
MÜTEAHHİTLER
BİRLİĞİ**